

PAM

Palvelualojen taskutilasto 2020

Palkansaajien määrä ja tausta	4
Sairauspoissaolot ja perhevapaiden käyttö.....	8
Työsuhteiden tyyppi toimialoittain	10
Tehdyt työtunnit.....	13
Toimialojen tuotanto.....	15
Toimialojen yritykset	17
Ansiot ammatin ja sukupuolen mukaan.....	19
Avoimet työpaikat ja työttömät työnhakijat	22
Koronaepidemian vaikutukset.....	24

PAMin suurten toimialojen kasvu jatkui vuonna 2019, ja näkymät vuodelle 2020 olivat myönteiset ennen koronavirusepidemian aiheuttamaa talouden äkkisähdyttä. Kasvua nähtiin etenkin matkailu- ja ravintola-alalla, joka päättyi kuitenkin kärsimään eniten epidemian vaikutuksista. Turvallisuusalan kasvu jatkui yhtä lailla aiempien vuosien tapaisena, joskaan palkansaajien määrässä tämä ei näkynyt.

Mediaaniansioiden koheneminen vuodesta 2018 vuoteen 2019 jäi vaatimattomaksi, ja työsuhteiden laatu heikkeni laajalti osa-aikaisten osuudella mitattuna, joskin määräaikaisten osuus laski. Vähittäiskaupassa palkansaajien tekemien työtuntien määrä jatkaa trendinomaista laskuaan toimialan digitalisoituessa samalla, kun myynnin määrä kasvaa.

Palvelualojen taskutilasto koostuu tavalliseen tapaan pääasiassa julkaisua edeltävään vuoteen ulottuvista vuositilastoista. Julkaisun lopussa huomioidaan kuitenkin myös koronavirusepidemian vaikutuksia palvelualoilla kesäkuun loppuun asti ulottuvien kuukausitilastojen avulla.

Palkansaajien määrä ja tausta

Palkansaajien lukumäärä kasvoi vuonna 2019 voimakkaasti tukkukaupassa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa ja maltillisemmin kiinteistön- ja maisemanhoidossa. Vähittäiskaupan palkansaajien lukumäärä kääntyi jälleen voimakkaasti laskuun toimialan murroksen jatkuessa. Turvallisuus-, vartiointi ja etsiväpalveluiden palkansaajien määrä on pysynyt puolestaan tasaisena alan voimakkaasta liikevaihdon kasvusta huolimatta.

Vähittäiskauppa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta ovat selkeästi naisvaltaisia, kun taas tukkukaupassa sekä turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluissa työskentelee merkittävä miesenemmistö. Kiinteistön- ja maisemanhoidon toimialan, joka sisältää sekä siivous- että kiinteistöhuoltoalan, sukupuolijakauma on tasaisempi.

Palkansaajien ikäjakaumassa erottuvat selkeästi vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut, joilla työskentelevistä yli puolet ovat alle 35-vuotiaita.

Koulutusjakaumassa erottuu puolestaan asiantuntijavaltaisen tukkukauppa, jolla työskentelevistä joka toisella on korkeakoulututkinto. Toisessa ääripäässä turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluiden työntekijöistä vain 10 prosentilla on korkeakoulututkinto ja kiinteistön- ja maisemanhoidon toimialalla 27 prosentilla työntekijöistä ei ole lainkaan perusasteen jälkeistä koulutusta.

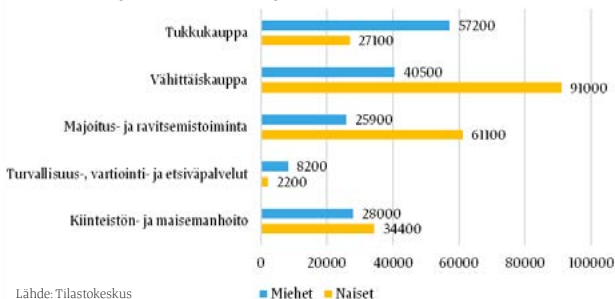
Ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden osuus on kasvanut tarkastelluissa ammattiryhmissä viime vuodet tasaisesti ja

suurin siivoojien, kotiapulaisten ja muiden puhdistustyöntekijöiden keskuudessa. Ulkomaalaistaustaisella tarkoitetaan henkilöä, jonka molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla.

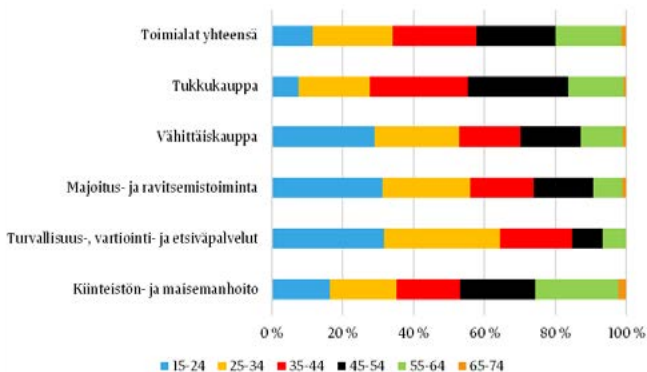
Palkansaajat toimialan mukaan 2017–2019, tuhatta henkilöä

Palkansaajat sukupuolen mukaan 2019

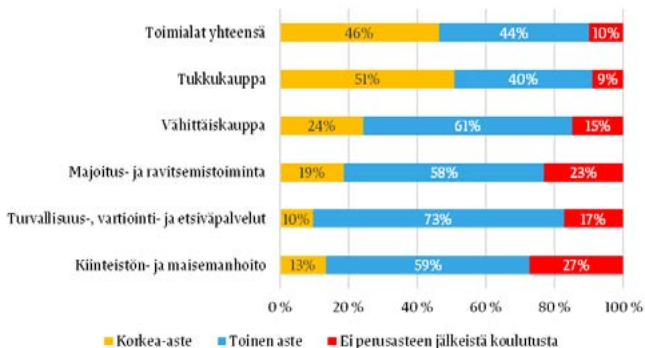

Palkansaajat iän ja toimialan mukaan 2019

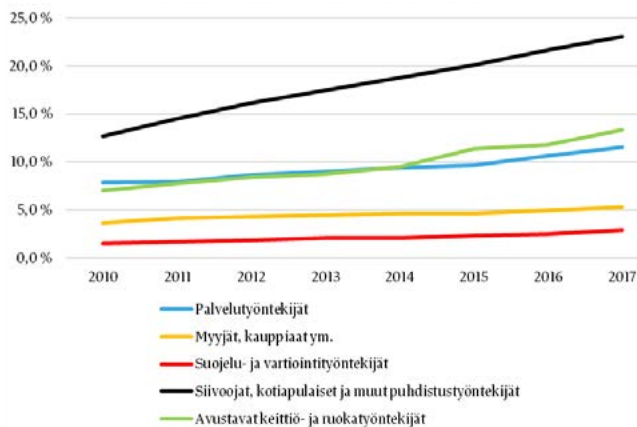
Lähde: Tilastokeskus

Palkansaajien koulutusaste toimialoittain 2019

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaistaustaisten osuus ammateittain* 2010–2017

Lähde: Tilastokeskus

* Yllä oleva tilasto on saatavilla vain karkealla ammattiluokituksella, jossa erityisesti palvelutyöntekijöiden sekä suojelu- ja vartiointityöntekijöiden joukossa on runsaasti muitakin kuin PAMin aloilla työskenteleviä henkilöitä.

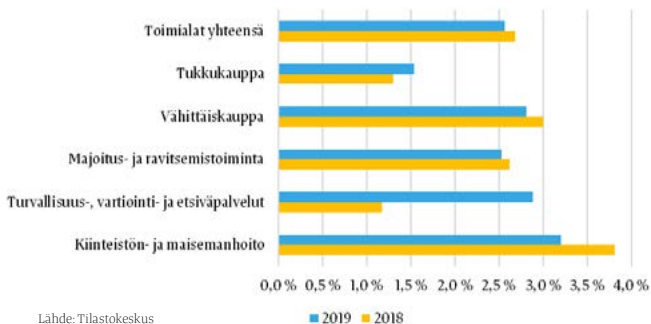
Sairauspoissaolot ja perhevapaiden käyttö

Sairauspoissaolojen määrä on säilynyt PAMin suurilla aloilla melko lailla muuttumattomana vuodesta 2018 vuoteen 2019 lukuun ottamatta turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluita, joiden toimialalla keskimääräisten sairauspoissaolojen suhde palkansaajien määrään hyppäsi 1,2 prosentista 2,9 prosenttiin. Tämän seurauksena tarkasteltujen toimialojen sairauspoissaolot tukkukauppaa lukuun ottamatta olivat vuonna 2019 jotakuinkin samalla, hieman kaikkien toimialojen keskiarvoa korkeammalla tasolla.

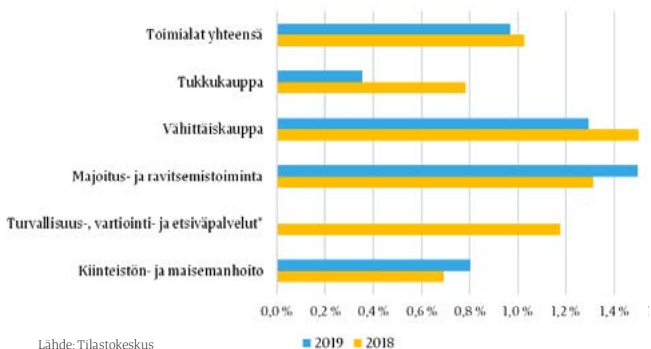
Perhevapaiden osalta merkittäviä muutoksia on nähty tukkukaupassa, jossa niiden käyttö suhteessa palkansaajien määrään tippui puoleen vuoden 2018 osuudesta, sekä oletettavasti turvallisuus-, vartiointi ja etsiväpalveluissa, jossa niitä käyttäneiden määrä jäi vuonna 2019 niin pieneksi, ettei siitä ole tarjolla luotettavaa arviota.

Sairauspoissaolojen ja perhevapaiden prosenttiluku tulkitaan vuoden keskiarvona niiden palkansaajien osuudesta, jotka ovat olleet tiedustelua edeltävällä viikolla yhdenkin päivän poissa töistä sairauden tai lähiomaisen hoitamisen takia.

Sairauspoissaolot suhteessa palkansaajien määrään toimialoittain 2018–2019

Perhevapaat suhteessa palkansaajien määrään toimialoittain 2018–2019

* Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluiden tieto puuttuu vuodelta 2019

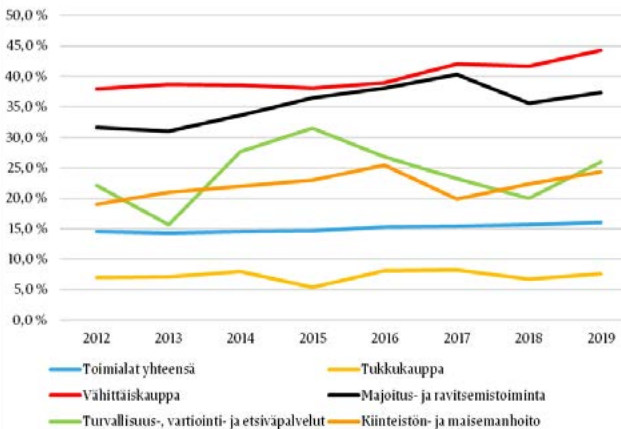
Työsuhteiden tyyppi toimialoittain

Osa-aikaisten osuus kääntyi jälleen kasvuun majoitus- ja ravitsemistoiminnassa vuonna 2019 laskettuaan jyrkästi edellisenä vuonna. Vähittäiskaupan puolella osa-aikaisten osuus palkansaajista oli jo liki 45 prosenttia, vaikka palkansaajien määrä on laskenut jyrkästi. Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluissa sekä osa- että määräaikaisuuden osuudet kääntyivät jälleen nousuun parin vuoden laskevan kehityksen jälkeen. Tukkukauppaa lukuun ottamatta osa-aikaisuus on edelleen kaikkien toimialojen keskiarvoa yleisempää PAMin suurilla aloilla.

Vastentahtoinen osa-aikatyö on erittäin yleistä yksityisillä palvelualoilla. Kokoaikatyön puute on merkittävin syy osa-aikaisuuteen suurimmassa osassa tarkastelluista ammateista. Tarjoilijoilla sekä vartijoilla opiskelu ja kiinteistöhuollon työntekijöillä muut syyt tehdä osa-aikatöitä ovat kuitenkin tärkeimpiä ilmoitettuja syitä osa-aikaisuuteen.

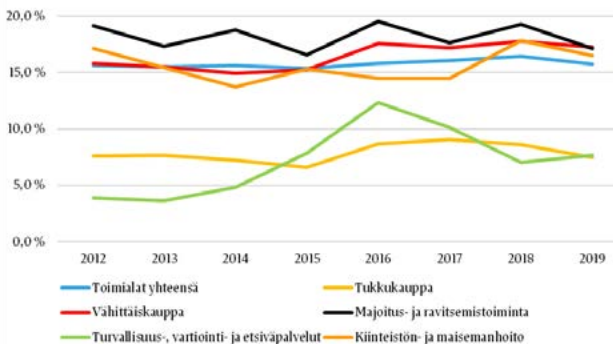
Vuokratyö on selkeästi yleisintä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, joskin myös vähittäiskaupassa sen käyttö ylittää reilusti kaikkien toimialojen keskiarvon.

Osa-aikaisten osuus toimialoittain 2012–2019

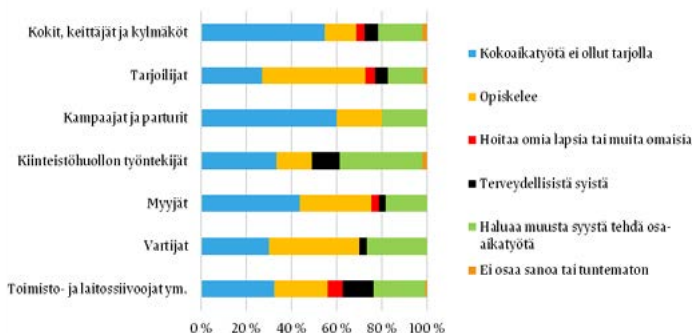
Lähde: Tilastokeskus

Määräaikaisten osuus toimialoittain 2012–2019

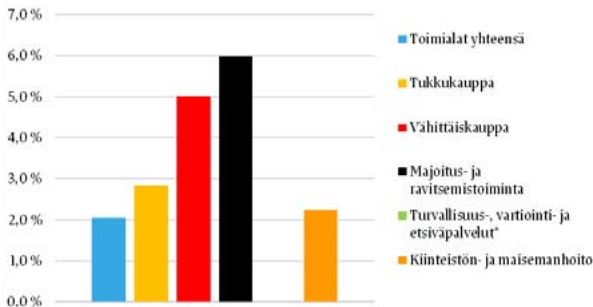
Lähde: Tilastokeskus

Osa-aikaisuuden syy ammateittain 2019

Lähde: Tilastokeskus

Vuokratyön yleisyys toimialoittain 2019

*Vuokratyötä tekevien määrä liian pieni arvioitavaksi turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluissa

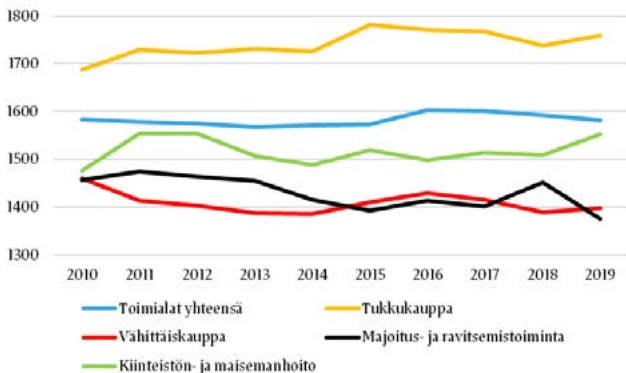
Lähde: Tilastokeskus

Tehdyt työtunnit

Tehdyt työtunnit palkansaajaa kohden vastaavat melko hyvin osa-aikaisten työntekijöiden osuutta kullakin toimialalla. Positiivista kehitystä nähtiin vuonna 2019 kiinteistön- ja maisemanhoidon toimialalla, jolla työtunnit palkansaajaa kohden lähentelevät jo kaikkien alojen keskiarvoa. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan työtunnit palkansaajaa kohden kääntyivät puolestaan jälleen jyrkkään laskuun alan palkansaajien lukumäärän kasvettua voimakkaasti. Vähittäiskaupassa työtuntien määrä palkansaajaa kohden kasvoi hieman osa-aikaisten osuuden kasvusta huolimatta antaen ymmärtää, että alan osa-aikaisten työntekijöiden työtuntien määrä on kasvanut ilman, että heitä olisi kokoaikaistettu.

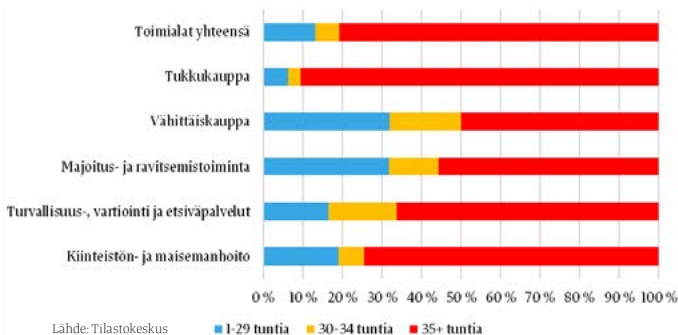
Alle 30 tunnin työviikot ovat kuitenkin erittäin yleisiä sekä vähittäiskaupassa että majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, joissa sellaista teki oman ilmoituksensa mukaan yli 30 prosenttia palkansaajista. Sen sijaan tukkukaupassa yli 90 prosenttia palkansaajista tekee yli 35 tunnin työviikkoa.

Tehdyt työtunnit vuodessa palkansaajaa kohti toimialoittain 2010–2019

Lähde: Tilastokeskus

Palkansaajat normaalin työajan ja toimialan mukaan 2019

Lähde: Tilastokeskus

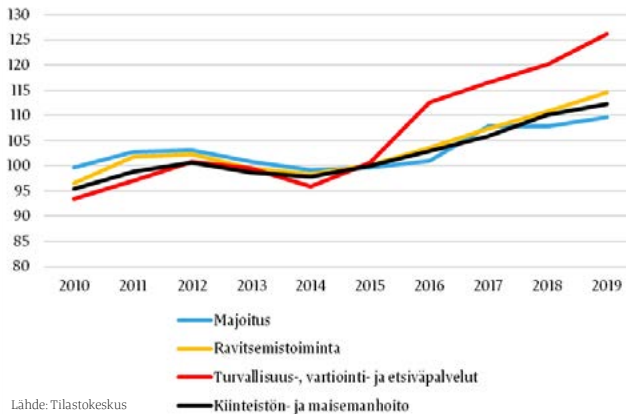
■ 1-29 tuntia ■ 30-34 tuntia ■ 35+ tuntia

Toimialojen tuotanto

Kaikkien PAMin suurten toimialojen tuotanto kasvoi vuonna 2019, ja erityisesti turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluiden tuotannon volyymin kasvu kiihtyi entisestään. Majoituspalveluiden tuotanto kääntyi jälleen kohtalaiseen nousuun laskettuaan hieman vuonna 2018. Palvelualojen tuotannon volyyymilla tarkoitetaan näiden toimialojen hintojen vaikutuksesta puhdistettua liikevaihtoa.

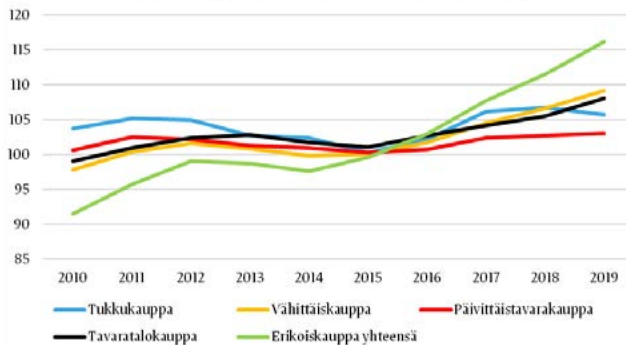
Kaupan alalla tukkukaupan myynti kääntyi odotetusti laskuun vuonna 2019. Tukkukaupan myynti on vähittäiskauppaan verrattain herkkää erityisesti teollisuuden ja rakentamisen suhdanteille. Vähittäiskauppa pysyi sen sijaan edelleen tasaisella kasvu-uralla. Vahvimmin sen osa-alueista on kasvanut erikoiskauppa, jota vauhdittaa erityisesti kodintekniikan myynnin jo pitkään jatkunut voimakas kasvu, jossa myynnin hinnoista puhdistetun määrän nousua tosin edesauttaa hintojen suhteellinen lasku teknologian kehittyessä.

Palvelualojen tuotannon volyymi, trendisarja (2015=100)

Lähde: Tilastokeskus

Kaupan myynnin määrä, trendisarja (2015=100)

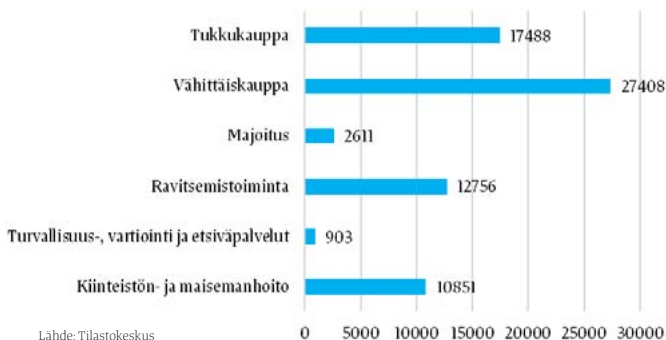
Lähde: Tilastokeskus

Toimialojen yritykset

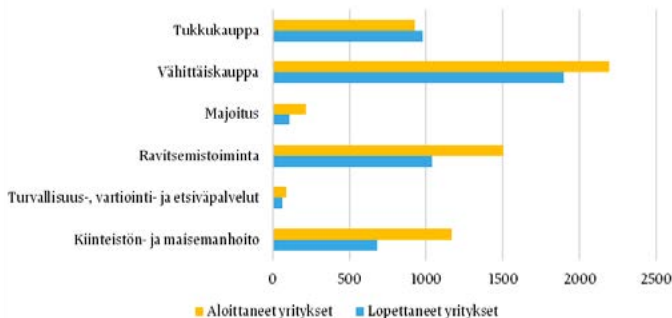
Aloittaneiden yritysten määrä ylitti lopettaneiden yritysten määrän kaikilla PAMin suurilla toimialoilla lukuun ottamatta laskusuhdanteeseen kääntynyttä tukkukauppaa vuonna 2019. Määrällisesti suurin lisäys nähtiin kiinteistön- ja maisemanhoidossa, jossa aloittaneita yrityksiä oli 1 166 ja lopettaneita 681. Suurin vaihtuvuus oli puolestaan vähittäiskaupassa, jonka yrityskantakin on tosin suurin näistä toimialoista.

Tarkastelluista toimialoista vähittäiskauppa, kiinteistön- ja maisemanhoito sekä eritysten turvallisuus-, vartiointi ja etsiväpalvelut ovat keskittyneet henkilöstön jakautumisen perusteella suhteellisesti suurten yritysten haltuun. Muut toimialoista ovat henkilöstön kokoluokan suhteen tasaisemmin jakautuneita ja erityisesti ravitsemistoiminnassa toimii huomattava määrä alle 10 hengen yrityksiä.

Yrityskanta vuoden 2019 lopussa

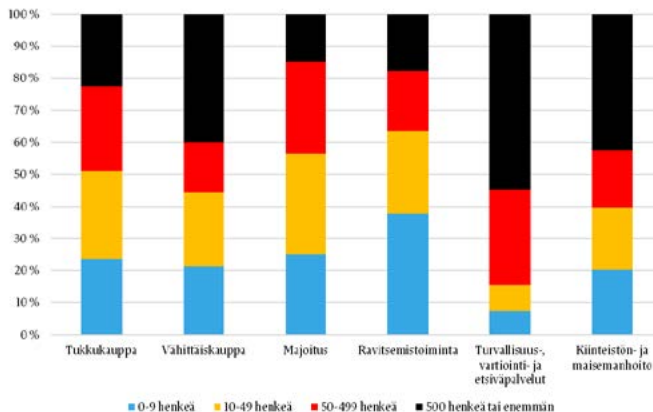

Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrä toimialalla 2019

Lähde: Tilastokeskus

Henkilöstön osuus eri kokoisissa yrityksissä toimialoittain 2018

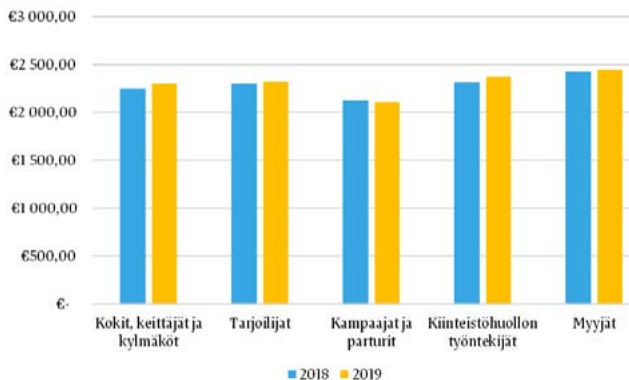
Lähde: Tilastokeskus

Ansiot ammatin ja sukupuolen mukaan

Sukupuolten väliset palkkaerot ovat selkeimmät kampaajien ja partureiden sekä myyjien ammattiryhmissä, joissa miehet ansaitsivat liki 13 prosenttia naisia enemmän. Suurin ammattiryhmän mediaaniansioiden kasvu tapahtui vuosien 2018 ja 2019 välillä miesvaltaisissa kiinteistöhuollon työntekijöiden ja vartijoiden ammattiryhmissä. Kampaajien ja partureiden mediaaniansio puolestaan laski hieman, joka tyypillisesti tarkoittaa suurta vaihtuvuutta ammatissa työskentelevien ryhmässä.

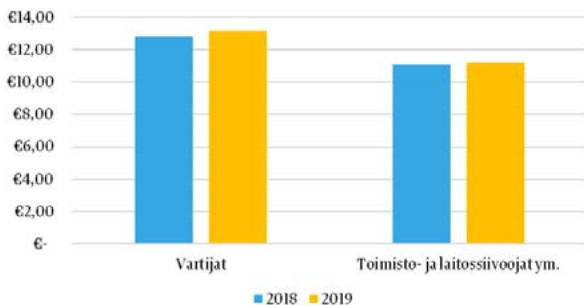
Ansiot on esitetty alla pääosin säännöllisen työajan kuukausiansion mediaanina. Tyypillisesti tuntipalkkaiset vartijan ja siivoojan ammatit on kuitenkin esitetty säännöllisen työajan tuntiansion mediaanina. Säännöllisen työajan ansio sisältää peruspalkan erilaiset lisät, mahdollisen tulos- tai suoriteperusteisen palkanosan sekä luontaisedut mutta ei kertaluonteisia eriä kuten lomarahaa ja tulospalkkioita.

Säännöllisen kuukausiansion mediaani, 2018–2019

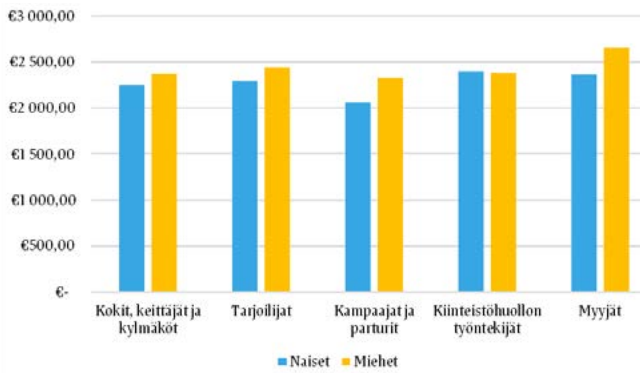
Lähde: Tilastokeskus

Säännöllisen tuntiansion mediaani 2018–2019

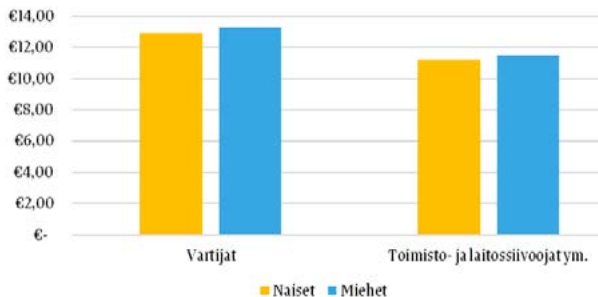
Lähde: Tilastokeskus

Säännöllisen työajan kuukausiansion mediaani, 2019

Lähde: Tilastokeskus

Säännöllisen työajan tuntiansion mediaani, 2019

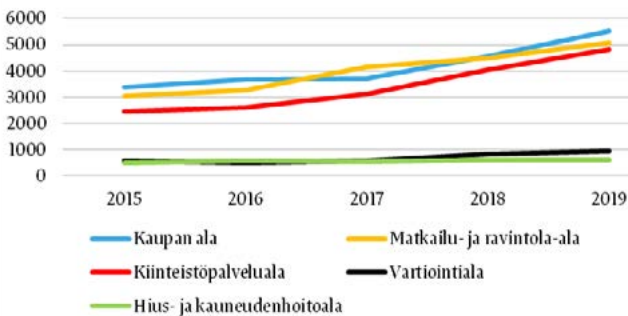
Lähde: Tilastokeskus

Avoimet työpaikat ja työttömät työnhakijat

Työ- ja elinkeinotoimistoille ilmoitettujen avoimien työpaikkojen kuukausittainen keskiarvo kasvoi kaikilla tarkastelluilla PAMin toimialoilla vuonna 2019 lukuun ottamatta kauneudenhoitoalaa, jossa avoimien työpaikkojen keskiarvo pysyi edellisvuoden tasolla. Erityisen voimakasta kasvua nähtiin kaupan alalla sekä kiinteistöpalveluissa. Yhtä lailla työttömien työnhakijoiden keskiarvo laski näillä toimialoilla eniten yhdessä matkailu- ja ravintola-alan kanssa.

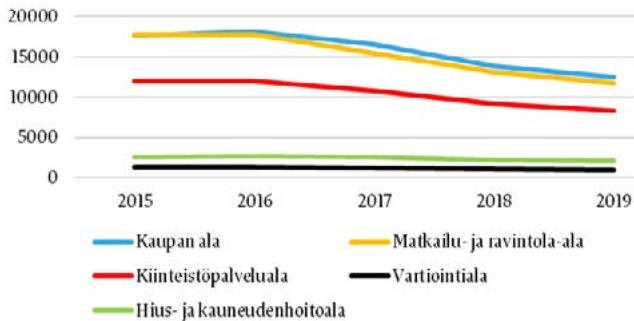
Kun tarkastellaan työsuhteiden pituutta, kampaajien ja partureiden työpaikat ovat avoimina olevista työpaikoista laadukkaimpia. Niistä 84,4 prosenttia on yli vuoden mittaisia, joskin alalla esiintyy työsuhteiden rinnalla ns. tuoliyrittäjyyttä. Tarkastelluista ammattiryhmistä tarjoilijoiden ilmoitetut työpaikat ovat puolestaan lyhytkestoisimpia.

Avoimet työpaikat ammateittain toimialoille ryhmiteltyinä, kuukausikeskiarvo

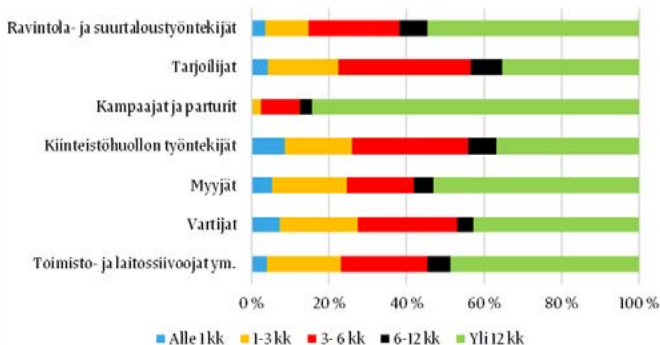
Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Työttömät työnhakijat ammateittain toimialoille ryhmiteltyinä, kuukausikeskiarvo

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Avoimet työpaikat ammateittain työn keston mukaan 2019

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

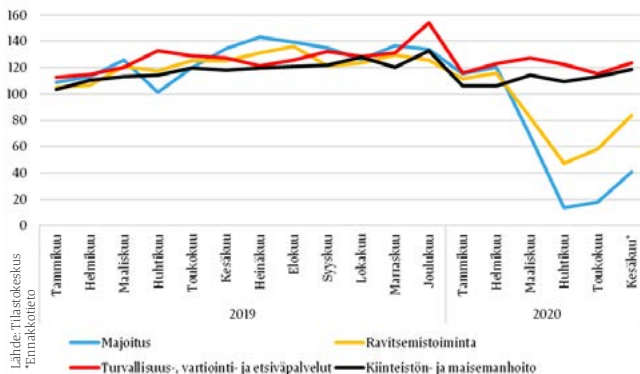
Koronaepidemian vaikutukset

Majoituksen, ravitsemistoiminnan sekä eräiden erikoiskaupan osa-alueiden kuten vaate- ja jalkinekaupan liikevaihto lähti jyrkkään laskuun jo maaliskuussa ja romahti edelleen huhtikuussa. Vaate- ja jalkinekaupan osalta liikevaihto oli ponnahtanut jo kesäkuussa lähelle normaalitasoa, mutta ravitsemistoiminnan sekä erityisesti majoituksen ahdin-ko jatkui, kuten on havaittavissa myös majoitusliikkeiden yöpymistilastoista.

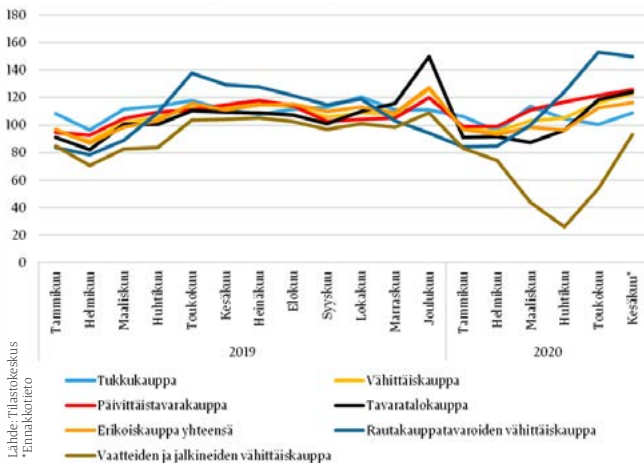
Määrällisesti eniten lomautettuja oli tarkasteltujen ammattien joukossa myyjien sekä kokkien ammattiryhmissä. Kokkeja oli lomautettuna huhtikuussa 8 170 ja myyjiä jopa 9 929. Lomautusten määrä kääntyi onneksi laskuun kohti toukokuuta ja erityisesti kesäkuussa kaikissa tarkastelluissa ammateissa.

Palkansaajien tekemät työtunnit romahtivat odotetusti eniten majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, mutta merkittävää on myös vähittäiskaupan työtuntien lasku huhtikuussa sekä ylipäätään toisella neljänneksellä verrattuna vuoden takaiseen, kun osa etenkin erikoiskaupan myymälöistä oli suljettuna ja muut toimivat tavallista pienemmällä henkilöstöllä.

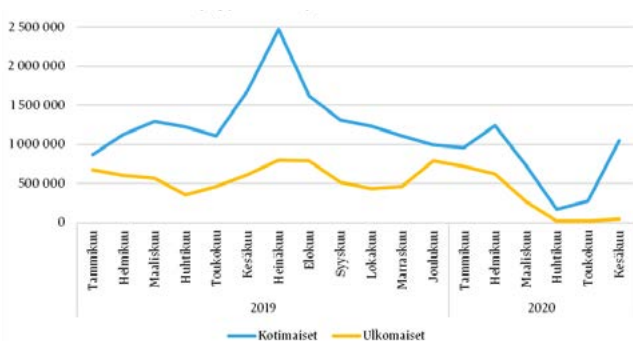
Palvelualojen liikevaihto, indeksi 2015 = 100

Kaupan liikevaihto, indeksi 2015 = 100

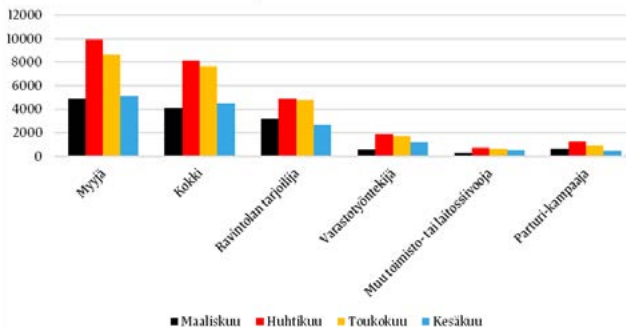

Kuukausittaiset yöpymiset majoitusliikkeissä asuinmaan mukaan

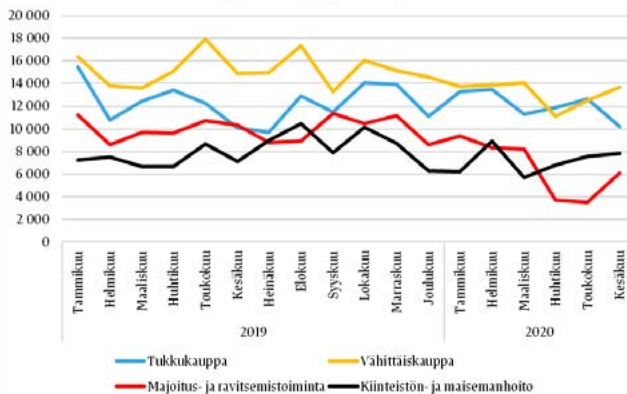
Lähde: Visit Finland

Lomautettujen määrä eräissä ammateissa

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Palkansaajien tehdyt työtunnit, 1000 tuntia

Lähde: Tilastokeskus

Jäsenyys ja liittyminen 030 100 600
Jäsenten työsuhteasiat 030 100 620
Työttömyysturva 020 690 211

www.pam.fi
facebook.com/pamliitto
twitter.com/pamliitto

**Palvelualojen
ammattiliitto**

Servicefacket